

Amputált Ön?

Keleti-féle mű-lábak, műkezdek, járó- és támaszgépek a legjobbak a világon. Elegáns, könnyű járás! Több évi jótállás, a legolcsóbb gyári árak! **FONTOS!** Igen időszerű! Villamos gyógy-készülékek beteg-ápoláshoz, köszvény, csusz, bénaság stb. ellen.

Nagy raktár minden betegápoláshoz tartozó gummiárúknak. Betegtőlókocsok, amputáltak és rokkantak részére, gazdag választékban.

Legújabb képes árjegyzékét ingyen és bérmentve küldi

KELETI J. Budapest, IV. ker., Koronaherczeg-u. 17.

Most jelent meg
Kerpely Béla könyve:

„Nimródok a fronton“

Mulatságos vadászese-
tek a nagy háborúból.

Vadász milióban tartott haditudósítások, melyek a vadászt és nem vadászt egyaránt érdeklik.

A díszes kiállítású kötet
= ára 2 korona =
(bérmentes küldéssel 2 K 40 f).

Megrendelhető: a „NIMRÓD“
képes vadászújság kiadóhivata-
lában, Bpest, IV., Egyetem-u. 4.
(Franklin-Társulat) a pénz be-
küldése vagy utánvét mellett.

Fronton levő hozzátartozójának nem
küldhet ennél kedvesebb olvasmányt!

Most jelent meg!

KOLLÁNYI BOLDIZSÁR

VÉRFOLOTOK

Énekszó a fürgetegben

1914—1916

Ára 4 korona

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál
Budapest, VI., Andrásy-út 21.
és minden könyvtárban

Magyar Könyvtár

Szerkeszti RADÓ ANTAL

Juliusi sorozat:

IBSEN:

ROSMERSHOLM.

Színmű 4 felvonásban. Fordította Ambrus Zoltán.

(820—822.) Ára 90 fillér.

RUDOLF HERZOG:

AZ ÓRIÁS.

Fordította Benedek Marcell.

(823.) Ára 30 fillér.

RIEDL FRIGYES:

Shakespeare és a magyar irodalom.

(824.) Ára 30 fillér.

Megrendelhetők:

Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) R.-T.
Budapest, VI., Andrásy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

Most megjelent
érdekes ujdonság:

A sárga kérdés

Emberföldrajzi és
politikai tanulmány

Irta: SEBŐK IMRE dr.

Ára 1 korona 50 fillér

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál
Budapest, VI., Andrásy-út 21.
és minden könyvtárban

Két kiváló író
legújabb munkája!

Bűbájosok

Novellák

Irta Kosztolányi Dezső

Ára 3 K 50 f

Tavaszi játék

Regény

Irta Lakatos László

Ára 3 K 50 f

A Franklin-Társulat kiadása

Kaphatók minden
könyvkereskedésben

34. SZ. 1916. (63. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, AUGUSZTUS 20.

Szerkesztési iroda: IV. Vármegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek:

Egészévre — 20 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyedévre — 5 korona.

A „Világkrónika“-val
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetésekhöz a postai meg-
határozott viteldíj is csatolandó.

TARTALÉK FEDEZÉKEIBEN, A KARSZT SZIKLAI KÖZÖTT.

AZ OLASZ HARCZTÉRŐL. — Balogh Rudolf, a harcstérre kiküldött munkatársunk felvétele.

SZENT BORBÁLA KÉPE.

REGÉNY. — IRTH HAVAS ÁLISZ.

(Folytatás.)

Még nem szívesen beszélt hadi élményeiről, valami fáradtság tartóztatta vissza a rendszeres szavakba foglalt emlékeztől. Csak pihent, mosolygott, becézte övét és engedte, hogy becézék. Övéi eggyel többen voltak, mint mikor elment. Fia, Gabi, most kezdte a szavakat gondosabban egymás mellé illeszteni. Hangsúlyja és hangja különösen kedves. Egy sötétszürke délutánon, tán félévvel ezelőtt, mikor az a gondolat suhant át a három nő lelkén, hogy már talán igazán, egészen le kell mondani Gáborról, meg kell szokni a gondolatot, hogy nem hiányzik senki, akit még visszavárhatnának, Gabi a szoba közepén harsányan megszólalt: «szalu-táj!» Az első két szótangoly hang volt, az utolsó vékonyan csengő. El kellett mosolyodni. S a hogy kis kezét fejéhez emelte, aztán külön igyekvással egyik bokáját a másikhoz húzta s így részleteken intézte el a tisztelgést, fel kellett kacagni. S hogy ez a gyermek apátán, szerencsétlen volna, az talán nem is lehet. És megjött Gábor. A fia ámulva nézett rá.

— Esz? — kérdezte mutató ujjával feléje bökve, — esz? A-pa?

Gábor felkaczagott. Enyhe csiklandozásképpen érintette a fia kedves, furcsa hangsúlyja.

Gabi szeme apja képét kereste meg a falon.

— Az a-pa, — jelentette ki magyarázón s megtapogatta az apját térbeli valójában. — Esz bá-csi.

— Így tagadják meg a fiúk apjukat, a visszatérő hőst, — nevetett Gábor. Gabi sokáig egyezett kis fejében az apa s a kép fogalmát.

Egyszer Edit és Gábor beszélgettek a háborúról, Gábor csak féligvelemmel, tulajdonképpen a fia foglalta le, ki az ölben ült s azon buzgózkodott, hogy az apja csak vele törődjék.

— Mondd, lelkesedel még úgy a háborúért, mint mikor elmentél? — kérdezte Edit. A férfi olyan volt, mintha el akarná kerülni a feleletet, mely már kint ült az arcán. Aztán mégis megszólalt: undorító. Edit tündölvé nézett rá. Vajjon mind így változtak, a kik lelkesedtek?

— Eleinte vérlázító gyönyörűség. A tömegláz olyan, mintha maga a bosszú Isten nyargalás előttünk, rohamra vezetne. Csupa felháborodás a lélek az ellenség szemben, a nélkül, hogy az indokra, vagy bármi másra gondolna. Az érzés, hogy rendkívüli, a miben részt veszünk, férfias, monumentális és hogy minden szem, minden kéz fontos, senki sem érzi feleslegesnek magát. Köröskörül a veszedelem; örült boldogság csiklandozza az embert, hogy ilyen merészen, szinte emberfölöttien állja a veszedelmet, a czudar gúnynyal füttyölő, ordító, bomboló halált... Nem félni attól, a mitől felünk, magunk fölé emelkedni.

— Igen, ez nagyszerű lehet.

— Nagyszerű. De aztán a nyirkos földben vakondoklét, az elhullottak mérget gőzölög szomszédsága, az alattomos négykézláb-máskálások, hasoncsúsások, a test ideges rémülete a gránáttól, a sülytől, mely fejünkre zuhanhat. Ez más, mint a tudatos halálfelelem. Megalázódó, fárasztó futások, s utána, még a szegény zuhanását érezve, új támadások. Ézer ellentétes érzés, mely fölmerül, mikor kivételes helyzetben én s az ellenségből egy, felebarátoknak, testvéreknek érezzük magunkat s úgy is cselekszünk, aztán megint a golyók, melyek elől nem szegény, sőt kötelesség megbujni, ha ezzel nem veszélyeztetjük a köz érdekeit, mert a golyó, srappell, gránát lélektelen, mely nem egyént keres, csak számot, melylyel szemben nincs hős, csak véletlen szerencse, vak balsors, vagy ügyes vakondok. Akkor inkább rohamra... Az ember érzi, hogy fut belé s terjed benne az őrlés, mely szent, mert hőssé avatja, s ez mind hagyján. De hogy aztán mindezt megszokja az ember s durván megkövesül s nincs az a mocsarvíz és nincs az a vérontás, hűsvagdolás, mely valami érzést visszhangra keltene benne,

innen nézve: undorító. Egy valami marad meg szépnek, a bravur. Mikor az ember lázban, de annál tisztábban látva a célt, pillanatnyi genialitással dolgoztatja az eszét, kockáztatja nemesak a maga életét, azokét is, a kik elpusztulnának ugyan nélküle, de ő belefogott a mentésükbe, tehát meg kell mentenie; vagy sikerül és akkor az ő érdeme annyi élet, vagy bukik és főbe lövik, ez még jó, így lesz tragikus, nevétség helyett.

— Mikor mesélés részleteket?

— Rákerül a sor, most még nem esik jól. Azt tudnod kell, hogy a háború is hétköznapi életé lehet, csak más formák között, de nem csupa nagy arány, mint távolról látszik, biz ott is vannak kiesinyes bosszúságok és indulatok, gyermekes örömkék, ott is mindenki önmaga marad. — a nagy erőfeszítések gyümölcseit a győzelmeket ti sokkal inkább élveztetek a maguk egységes, kész hatásában. Középből apró részletekre szakad szét, akár a legfenségebb görög tragédia a színészek számára.

— Igen facsakám, ez gomb... — felelt végre a fiának, ki követelőn hangoztatta: komp, komp, s az apja kabátján húzott egyet-egyet, míg nem jelentkezett az apai szigor.

Edit magához hívta a gyermeket — ment is, pajtáskodó örömmel. Edit sokszor gondoskodott róla, hogy Rózi többet foglalkozhassék az urával. Szerette azt a fiúcskát, annál inkább, mert mintegy kárpótlásul jött, mikor Margit elment, mintha visszahozhatott volna valamit Margitból. De Rózi hamarosan ismét átvette gyermekét, nehogy elszökjék tőle. Kétszeresen szívesen bajlódott vele, most oly szép, kilátásos a jövőjük. Szabóné is felderült. Edit vidámmal látszott és némelykor az is volt, míg magára nem maradt. Akkor gyuladt ki jókedve, ha másokkal volt. Mayer ritkán jött. Talán Gáborral nem találtak s a családnak mostani, töprengések nélkül örvendező légköre nem felelt meg neki. Edittel újabban nem keresték a komoly témát, Margitól épen hallgattak. Akkor jött a festő, ha nagyon jókedvében volt, pajkosan vidámmal lett ilyenkor és el-el bolondoztak. Mikor elment, Edit eltűnődött, ismerte ilyennek Margit? — Ismerhette, mert egyhangú embert nem szeretett. Már megindulnak a szórakozások. Nem, mintha a háború idején egészen szüneteltek volna. A főváros meghal, de mulatón be nem zárja. Hanem azok a szórakozások, bár zajosak, mégis másfélék voltak. Edit a háború idején néha akart, de nem tudott mulatni. Aktuális színdarabokban bántotta, hogy sebesülteknek öltözött alakok és csak béke-erkölcsök számára stilizált négytáncosok együtt kavarognak a színpadon és ezekhez illő, tülön-tül világos és kevésbé szellemes kétértelműségek, a lomtárból hirtelen, tisztogatás nélkül előszedett szentimentalizmusokkal ölelnek, hogy mindenki találjon magának valót. Ideges, kedvetlen közönségnek bizonyult. Az opera családást tartogatott Editnek. Várta, hogy mindent feledtető megrendítéssel emeli fel magához, oldja magába, lelkét a zene. De ilyen estén látta legelősebb képzelettel a harczteret és ezen az estén érezte legjobban, hogy hiába volna kész arra, hogy életét odadobja, sehol sem használta ezzel komolyan, semmi, semmi súlyos, értékes tette nem nyílik alkalmá, nincs képessége és se földön, se ezenkívül nincs hatalom, mely a háborút gyorsan befejezné s vergődő embert állati szenvedések ezután is gát nélkül halmozódnak egymásra.

Elmult a háború és megváltozott minden, a mulatság is. Edit is más, de nem örül neki. Valami elveszett belőle, valami, aminek elveszte fásultta tette. Lehet az? De hisz nem vonzza a társaság, mely pedig újra kialakult, nem vidámitja, táncolni nem is vágyik, egy tánczos mozdulatig sem juthatna, pedig fiatal. Vágyai nincsenek. Nem kíván semmit, a mi lehetséges,

mert, hogy Margittal sétáljon és hogy kifejezzen valamit, a mi kifejezhetetlen, az nem lehet.

A kis Gabival szívesen játszik és azért sem borulhat egészen 'szükséges' a lelkére, mert minden percében, bármily helyzetben, könnyes, vagy száraz szemmel észreveszi a legapróbb szépséget is, a mi sokak számára nincs. Észreveszi a villamosról egy-egy utcázó futó szépségét, a lilacsomagos szekérral versenyt futó tarka gyermekesereget, a vásár képét, egy-egy arcz beszédes ránczait, az ablakon végigfutó esőcseppek rajzait, a Duna mindig más festőiségét, hangulat-finom megvilágítási szépségeit, az egyenetlen aszfalt nedvességén villanó lámpafényt, a hegyek fátlyait, az ég színeit, felhőformáit. Az utcázt egy-egy érdekes, színes, átmenő alakok finom, egységes képnek látja. Apró-cseprő emberi cselekedetekre is bukkan véletlenül, melyek mikroszkopikusak, de szépek.

Nincsen gyönyörűség vagy nélkül, az ilyen gyönyörűségek a megörökítés, kifejezés vágyával járnak, telve vannak terhes nyugtalansággal, Edit pedig nem festő, nem muzsikus, nem szobrász, nem író, iparművész sem, mi legyen hát az, a mi levezeti nyugtalanságát? Állandó, komoly munkája nincs.

— Anyja megszólítja:

— Mióta megszűnt a háború, Magdi mindig oly kedvesen hív téged. Helyes asszonyka, szép vidéken lakik, segíthetnél sok munkájában, szegény fagyott lábú ura ki tudja, mikor gyógyul meg? Miért nem mész oda?

Edit maga is érezte, hogy meg kell változnia s elment Magdához, a «kis szentháromság» legkisebb tagjához.

XV.

Edit felvillanyozta sietett az utcán. Arca friss, szemében megint van valami az életben bizásból, bár a fátyolos messzire nézés is jelentkezik egy-egy percében. A falu, az őselethez való pillanatnyi közeledés jó orvosságnak bizonyult. És most iskolába megy. Ott falun, a hol mindenki teljes erővel dolgozott, fokozottabban vágyott munkára, élethivatásra, azzal jött haza, hogy minél előbb tanítani szeretne.

Anyja aggodott: hamar megvénit az állandó munka, sok beszéd, törődés.

— Ha rászorulna, érteném, heveskedett Rózi, — de így, csupa lelkesedéssből, megmondhatatlanul beleugrani, gyerekiség. Ha férjhez mész, úgyis abba hagyod, de a fáradtság nyomait nem lehet eltörölni. Férjhez se mész, ha egy-kettőre vénkisasszonnyá kínoztatod magad.

— Hadd tegyen, a hogy jól esik, — ajánlotta Gábor — fogjon hozzá, ha kedve van, hagyja abba, mikor megúnja.

— Balga nő, — nyilatkozott Mayer — nem tudja megbecsülni függetlenségét, nem tudja, mit ér a szabadság. Kierőlteti a mindennapi robotmunkát. Nem jobb így, hogy mindig azt teheti, a mire ép hangulata sarkalja?

Szavaival rendszerint próbára tette azt, a kivel beszélt, hogy megfigyelje.

— Nem. A hangulatok olyanok, mint a víz-cseppek. Szeszélyesen szétfutnak, ha szabadjára hagyják, tiszteres az erejük, ha celtudatosan összegyűjtve rendszeres irányba tereljük.

— És ha nem? Megássák medrüket s végül is forrás, tenger, pára, felhő lesz belőlük magukban rejlő titkos rendeltetésük szerint.

— Én is a bennem rejlő titkos rendeltetés szerint cselekszem.

— Akkor tegye. Őt év mulva meglátom, mennyit őrzött meg a mai kedvéből.

A protektor, Edit keresztapja, természetesnek találta a kívánságot. Az oklevél tőke, kamatoztatni kell.

Nemsokára nagy, derült terebe vezette az

szeretett. Sokáig ki tudtuk menteni, aztán mégis elvitték és hamarosan elesett. Pedig nem kereste a hősi halált, csak kettőt keresett: pénzt és szerelmet. Most hát özvegy vagyok. Hogy meddig, magam sem tudom, a meddig kedvem tartja. Tudod, a kinek már két férje volt, az háború után is szerethet harmadikat, ha akar.

— Nem tudtam, hogy másodszor is férjhez mentél, annál kevésbé, hogy elesett az urad. Ha sikerült megvizsgáltatnod, ennek örülsz.

— Hát az idő segít... Te Málvás, nem takarodsz a helyedre? Ortnér, állítsd őket párba... Bár igazán nem tudom, kapok-e valakit, a ki úgy rajongjon értem, mint ő, férj letérem. De ne siess úgy, — vagy igen, új seprő jól seper. Hallottam szegény Margitól... hát ő mindig olyan volt, olyan nem életré való.

Edit zavarba jött, a találkozás váratlan s hogy nap-nap után megújul, nem valami kellemes. Klemi nem tart haragot, még szép. Hátha nem is ő adta fel Margitot, talán mégsem tudna így beszélni.

Az udvaron aztán elfeledte Klemit. Mintha hirtelen visszaváltozott volna gyermekké, minden régi játék eszébe jutott, eleven kedv ébredt benne, nem maradtathat a hideg irányító szerepében, belévegült a játékba, élte, élvezte. Új és új fogások ötlöttek eszébe, melyekre vagy tizenöt éve nem gondolt, melyek tetszettek, kacagtattak s úgy érezte, hogy különösebben, mélyebben hoztátartozik a gyermekekhez, szinte jobban, mint a felnőtteknek egyik-másik csoportjához, ki tudja, talán kifejeződésképpen tehetségtelen művészlélek egy jelensége ez.

— Másolás, — jelentette ki Klemi odafönt osztályában — Etuska vigyáz!

Etuska, a szalagesokros, szép cipős úri leánya kiüpett a padból, dolyföns szigorú tekintettel nézett köröskörül, mintegy lánczaverve kis alattvalóit. Aztán halkán kettőt topantott a dobogón, az asztalhoz ültette, majd megnyalta czeruzáját s kis irkalapra firkantotta: «Roszak — Jók».

Klemi az ablakból figyel lefelé az udvarra.

Edit a nagy ugrókötelet forgatja, gyenge szél meglébbenti ruháját, felborzolja haját, egész teste ritmikusan mozog, csupa mozgás és mégis nyugodt vidámság ömlik végig rajta. A gyermekek meglátnak mosolyognak rá, — pfuj, mintha barátójuk volna. — Szinte hallja Klemi: úgy-e milyen sokat ugrottam most és nem buktam meg? S ennek örül ez a leány, míg más azt sem tudja, mit kezdjen a maga örvénylő kedvével?

Napról-napra több gyermek kívánczik Edithez. Klemi megint:

— Minek túrsz meg annyit? Hajigáld ki a felét, a rosszát, még mindig marad elég. Es meg vagy elégedve a rapkózi otthonnal?

— Egyelőre. Már is meglehetősen látom a gyerekeket, kezdem egyénként ismerni, kibem mi lakik, de azért nem ép ez a választott pályám, ha majd tanítással fölvezetek egy-egy osztályt, ott többet érek el. Remélem, csak megjön az ideje nemsokára.

— Iyemire vágyol? Másra nem is gondolsz? Ah, az nem lehet, zárkózott vagy. S ha van is titokban más vágyad, az még nem élet. Te nem élsz Edit, alszol s ez minden normális embert csak izgathat. Hát mit akarsz? Most szép vagy, most nincs semmi nagy bánatod, ha igaz; még fiatal vagy, siess élni, élni.

— Mi az, a mit életnek mondasz? Klemi két kezébe fogja a leány arcát s a szemébe nevet.

— A szerelem, fiam, a szerelem. Kemény, piros az ajka, fehér, csillogó a foga, szeme fényes és vad, Edit sokáig visszaemlékszik erre a képre.

— Örökké csak az, mást nem tudtok. — Feleli mosolygól, de nem ép vidáman.

Valodia emléke jár körülötte ezen a napon. Néha úgy tűnik előtte, hogy még mindig kaphatja a hírt róla, tőle, sohasem késő. Egy-egy nap olyan hangulat repdes körülötte, mintha útban volna már egész közel az a hír, szinte boldogság az izgalom, mely átjárja. Valaki másba kellene már beleszeretnem, gondolja azután, de hidegen hagyja mind, a kivel találkozhat. (Folytatása következik.)

REPÜLŐTERÜNK AZ OLASZ HARCHTEREN. — Balga Rudolf, a harczterre kiköltött munkatársunk felvétele

BUDAPEST — BUDAPESTEN.

Most látni csak igazán, milyen roppant nagy volt azoknak a tömege, a kik a régi jó békés időben nyaranként vándorútra keltek Budapestről és elindultak a világ minden tája felé a nagyvárosi nyár kellemetlenségei elől. Annak idején csak csodálkoztunk, honnan telik annyi magyar mindenfelé: a pályaudvaraink az utazó szezon kezdetén és végén olyanok voltak, mint mikor az oroszok betörték Máramarosszigetre s az emberek menekültek a fővárosba, a magyar fürdőhelyek, nyaralótelepek tele voltak, alig akadt az országban valamire való falu, a hol ne nyaralt volna néhány budapesti család, az Adria partvidéke tele volt magyarokkal, Venecze olyan volt, mintha lakosságát kicserélték volna Budapestével, az olasz partvidék, még a tyrrheni-tenger fürdői is magyarok pénzén virágoztak. Tirol, Svájc hegyei magyar szót visszhangoztak, akárhol járt az ember, a hova utazni szoktak az emberek, a nyugati nagy városokban, a híres világfürdőkön, félreszó a kis északi és keleti tengeri helyeken, a Skandináv országokban, mindenütt találkozott az ember magyar szóval.

Ez a tömörkedő ember most ide szorult az országba. Külföldre menni most nagyon bajos, még a szövetséges országokba is bajosan jut el a magyar, sehol sem örülnek a csak szórakozásból utazatóknak. A ki mindenáron nyaralni akar, rá van szorulva az itthoni nyaraló-helyekre, legfőképpen a Tátrára és a Balatonra. S ezek a helyek, de még sok más fürdőhely is, mint tudjuk, zsúfolva vannak azokkal, a kiket háború és drágaság nem ijeszt el megszokott és életszükségletté vált fürdőzésüktől. S ennek dacára Budapest mégis olyan népes, hogy észre sem vesszük az a néhány tizezer, a ki elment nyaralni: minden olyan hely, a hol nyáron üdülni és szórakozni szoktak, ép úgy tele van, mint a nyaraló-szezon előtt. A ki sok embert ismer személyesen vagy látásból, mindenütt csapatosan láthat olyanokat, a kik azelőtt világot sem maradtak volna július-augusztusban Budapesten, azt hitték, hogy egészségük és jó-módjuk híre egyaránt tönkremenne egy budapesti nyaralástól.

Mennének most is, de nem lehet. Először is nem igen van hova menni. Aztán meg az embereket a dolgok sem eresztik: a hivatalokban csak nagyon rövid ideit szabadságot kapnak az emberek, az üzletekben az üzletmenet megnehezedett volna és a megfoghatkozott személyzet nem enged hosszabb időre elmenni. Nagyon sokaknak, ha mehetnének is, nincs kedvük:

idehaza mégis csak hamarabb kapnak hírt hazatérően levő hozzátartozóikról, akár baj van, akár megnyugtató hírek jönnek. S különben is bajban szeretnek összebújni az emberek. Így hát kényserfűszérből ezren és ezren megfogadják a megboldogult Podmaniczky báró tanácsát, hogy Budapest a legjobb nyaralóhely. S nem egy közülük rájött, hogy az öreg bárónak csakugyan igaza is volt.

Nagyon sokaknak azonban erősen hiányzik az az életöröm, a melyet a művelt embernek az utazás jelent. Kiszabadulni a megszokott környezetből, a mely iránt már annyira elfásult az ember, hogy alig veszi észre, már magában is nagy szellemi üdülés, felfrissíteni a szemet, a megfigyelőképességet, az érdeklődést új, az itthoniól különböző tájak, népek, szokások szemléletével a lelki energiák megacélozása, szép vidékek, nagyszerű műtárgyak, híres városok szemlélése az ember szellemi élvezőképességét tágitja ki. A modern műveltségnek annyira természetes alkotórésze lett az utóbbi évtizedekben az utazás, az ember ősi vándor-ösztöne annyira beleygőkesedett a kultúrába, hogy most bizony sokan gondolunk arra: ezt is elrabolta tőlünk, sok mindenféle másnon kívül, a háború.

A modern utazási szenvedélyt tetőpontjára érte ez a világfelfordulás, az országok határsorompóinak hirtelen lezárása. Mi magyarok pedig éppen csak most kóstoltunk bele. Ötven-hatvan évvel ezelőtt, a ki eljutott Londonig, vagy felmászott a Vezuv tetejére, ezt oly nagy dolognak tartotta, hogy utirajzokat írt róla az újságba, — ma vágyunk messze túlvisz Európa határain is s egyre kevesebb az a művelt ember, a ki nem érzi szükségét, hogy Európa nagy államait, fővárosait, a szépségükről híres tájakat megismerje.

Utazó ember, ha valahol jól érezte magát, onnan mindig azzal a gondolattal távozik: ide még egyszer eljövök. Mindenben van valami annak a magyarnak a szelleméből, a ki tiszter is elindult Olaszországba, de sohasem jutott tovább Velenczénél, mert a lagunák városa annyira lekötötte újra meg újra, hogy ott maradt, a míg a szabadságideje le nem telt. S a kik visszavágytak az egyszer látott szép helyre, most ezt a vágyukat talán örökre elérhetetlennek látják: ki tudja, elesondosul-e és mikor a lelkeknek ez a mostani gyűlölködő hangulata, hogy lehetőséggé váljék nekünk az utazás olyan országokba, a melyekkel most harezban vagyunk? Leszünk-e valaha szívesen látott vendégek ott, a honnan most a gyűlölet viharai tornyosodnak felénk s lesz-e kedvünk nekünk is eljánni oda, a honnan annyira rosszaságot tapasztalunk? Sokaktól hal-

lottam, különösen Olaszországról, hogy megfeszítetteknek érzik szép helyeit s azt a gyönyört is, melyet egykor ott járva éreztek. Az a magyar tiszt, a ki most a görzi hídfőnél ismerte meg az olaszokat, vajjon olyan képet nyer-e róluk, a mely a háború után csábítani fogja az olaszországi utazásra?

Talán az utazási kedv magában is el fog lankadni a háború után. Férfiépünk java immár két esztendeje ugyancsak megismeri a mindenféle eszközökkel való utazás keserves oldalait, megcsömörlik a nyugtalan lételettől, elfárad — talán egész életére. A lelkébe bele fog gyökeresedni az a vágy az otthon után, a mely most állandó fészket ütött lelkében. Ha végre a háború végétével módja lesz benne, hogy megnyugodjék, hogy élvezze az otthon, a meghitt környezet örömeit, — lesz-e vajjon kedve újra kelni csak azért, hogy új és idegen dolgokat lásson? A mi az utazgatás legfőbb célja: friss, új, nagyszámú benyomások szerzése, abból ugyan kijutott neki egy életre való, csak győzze idegrendszerét fel dolgozni. A nagy nyugalomvágy, a mely az egyes embereket és egész népeket már most annyira eltölti és még jobban el fogja tölteni a háború után, nem fog kedvezni az utazásnak.

Modern kulturánk egy fontos eleme veszít ezzel hatékonyságából, de lesz ebben nyereség is, ha megerősödik az otthon szeretete. Mégis ez a nagy fentartó erő, ez adja azt a belső koncentrációt, a mely minden szellemi és erkölcsi kultúrát eltölt feszítő erővel. Eddigi életünk sok tekintetben úgy volt berendezve, hogy eltérített otthonunktól, nagyon is kifelé, a világ felé fordította lelkünket. Most majd talán azok, a kik annyi nélkülözésben, annyi vágyakozásban ismerték meg az otthon édességét, nemcsak maguk fogják jobban megbecsülni otthonukat, hanem elterjesztik ezt a szellemet azokban is, a kik a nagy vihar idején idehaza ültek.

Nem lesz annyira szemünk előtt a másé, talán jobban meg tudjuk majd becsülni a magunkét. A magunkét, a melyet vérbullás özönében, áldozatok rettenetességében tartottunk meg. Jobban meg fogjuk becsülni fegyverrel fenyegetett és fegyverrel megtartott országunk szépségeit, véres verejtékkel megteremtett kulturánk áldásait, mindazokat a szépségeket és örömeiket, a melyeket itthon megkaphatunk. S ha majd megint megnyílnak valamikor a sorompók — nemcsak a politikaiak, hanem a lelkiek is — akkor ezzel a megerősödött otthon-érzéssel fogjuk fölkeresni a külföldet s nem fogjuk olyan könnyen az itthoni jókkal való elégedetlenség szellemét hazahozni utazásainkból.

EGY ZEPPELINRŐL LEDOBOTT BOMBA HATÁSA PÁRISBAN; ÁTSZAKITOTTA A FÖLDALATTI VASUT BOLTOZATÁT S MOST MÉLY ÜREG TÁTONG A HELYÉN.

A párisi «Illustrations»-ból.

ZEPPELIN AMERIKÁBAN.

Az öreg Zeppelin megismétli látogatását Amerikában. Ötvenhárom évvel ezelőtt mint fiatal württembergi huszártiszt járta be az amerikai polgárháború harczeit s tolmácsolta királyának üdvözlését a nagy Lincoln Ábrahám előtt. Most, hetvennyolc éves fejjel, útnak indítja maga helyett szcniének legfőkétebb alkotását, az óriás-Zeppelint s a nagy német birodalom képviselőjeként üdvözlözi az Északamerikai Egyesült Államok népét. Mint a realitások embere, kereskedik is.

Az embert önkéntelenül a lehetlenséget megvívó férfiú diadala ragadja meg elsősorban s csak azután gondol az eszme győzelmére, mely a nem remélt haladásnak tört útát. Ritka életpálya Zeppelin Ferdinánd gróf életpályája. Szinte tragikusul indul és végül világtörténelmi diadalt arat. Mondják, már a múlt század hetvenes éveiben szötte első terveit, melyekben óriás-léghajóinak mostani formája már határozottan felismerhető. Megvalósításukhoz mégis csak jóval később, nyugalomba vonulása után, ötvenkét éves korában, 1892-ben fogott hozzá. És az időtől fogva több mint két évtizeden át vívta emberfölötti harcát a tökéletesedésért — s a balsikerek ellen. Az a szakértő bizottság, melyet a császár küldött ki Zeppelin első terveinek megvizsgálására, az öreg gróf eszméjét: a merev rendszerű kormányozható léghajót a gyakorlatban hasznavehetetlennek nyilvánította.

Zeppelin nem adta fel küzdelmét. Négy év mult el, míg a közönyt felrázó agitációjával összeszerezte a tőkét, melyre szüksége volt és hat esztendő, míg az első Zeppelin-léghajó elkészülhetett. És 1900. július elsején felszállhatott a levegőbe.

Próbálkozásait érdeklődő izgalom és gúny kísérte. De mikor ugyanannak az évnek október havában először tett bizonyosságot léghajójának kormányozható voltáról, megnyerte eszméjének azt a pártfogót, a ki aztán sohasem hagyta el: a császárt.

Küzdelme a sikerért mégis csak ezután olt valósággal titáni arányokat. Léghajói egymás után épülnek és pusztulnak el: 1910-ig tíz közül nyolcát semmisít meg a vihar és a tűz. A gúny előli a bizalmat, irodalmi hadjárat indul meg magában Németországban is, mely örültnek, veszedelmesnek kiáltja ki Zeppelin merev-rendszerét: «Félre a szerencsétlen, embergyilkoló Zeppelinekkel!» — mondja az egyik: «bolond a maga szakálára!» — szidja a küzdő aggasztánt a másik. S mikor besorozták a német légi flottába az első Zeppelin-hajót, az elismerésnél hangosabb az ellenszók elszórnyókódése.

Csak őt magát nem hagyja el lelki nagysága és minden akadályt leküzdő akaraterje. Nyolc

évvél ezelőtt így szölt egy berlini gyülekezeten előtt, s felrázta szavaival egész Németországot: «A míg Isten erőt ad nekem, folytatom munkámat és Németország nem marad el más országok mögött. De ha meghalok és munkatársaim magukra maradnak, és jönnek, a mint jöhetnek, balsikerű órák: akkor, ha a német nép nem támogatja, megsemmisül művem. És Németország elmarad más országok mögött. Azért, a mit én most mondok, az az én végrendeletem. Azt, a mit alkotnom sikerült, a német népre hagyom: ne hagyja abba és fordítsa a maga hasznára és dícsőségére!»

Néhány hónappal ezután, 1908 július havában, hetvenedik születésnapján, visszhangja kelt szavaiban. A császár, ki soha, semmi szükség közben sem rendült meg iránta és műve iránt való érdeklődésében és bizalmában, ekkor így üdvözölte: «Miképpen eddig, azonképpen a jövőben is pajzsommal fogom önt megvédelmezni».

Aztán eljött a nagy háború s a merev rendszerű léghajók minden várakozást felülmúló, az ellenséget lesújtó sikerei igazságot szolgáltatottak Zeppelin grófnak. És most átkel az Óceánon a Zeppelin. A gondolat nem új s csak a nagy idők érlelték tette. Wright, az első nagy amerikai aviatikus hét évvel ezelőtt azt mondotta, hogy nem csodálná, ha a Zeppelin

egy éven belül átszállna az Atlanti-óceánon. «E léghajótípus — így szölt — nagy jövőre van hivatva és folytonos tökéletesítés után közhasznú célokra szolgálhat».

Maga Zeppelin a béke éveiben északsarki expedícióra gondolt: léghajóján akarta felkeresni az örök jég világát a Spitzbergáktól-Grönlandig és a Ferenz József-földre. Az Óceánon való átkelést pedig, úgy, mint most, Wellman híu kísérletei után is kivihetőnek tartotta saját e célra építendő nagyméretű léghajóján. «A nagy léghajó — így szölt 1908 január 27-ikén egy berlini hallgatóság előtt — olyan viszonyban van a kicsihez, mint a nagy hajó a kis hajóhoz. Minél nagyobb a léghajó, annál több benzint vihet magával, annál messzebbre és annál gyorsabban szállhat, annál tovább maradhat a levegőben. Így lehetséges az, hogy két motort vigyen magával és hogy ne akadjon meg, ha az egyik motor elromlik. Lám, a francia Patrie azért pusztult el, mert motorjában hiba történt. Csakis a nagy léghajó alkalmas hadi célokra, felfedező-utazásokra, postaszállításra, sőt teherszállításra és személyszállításra».

Ezt az óriás-Zeppelint építették meg most a badeni tó partján, s Newyorkban várják megérkezését.

— a —ly.

LÖVÉSZÁROK ÉS FUTÓÁROK RENDSZERE A MOCSARAK KÖZÖTT. — Deutsch felvétele.

GRÁNÁT CSAP LE A TÜZVONAL MÖGÖTT.

AZ OLASZ HARCZTÉRRŐL. — Jolly Gyula, a harcztérre kiküldött munkatársak felvétele.

A KÉT FRONT.

Nem érthető, hogy a katonai szolgálattól fölmentett katonakötelesek sora erősen foglalkoztatja az elméket. Bizonyára semmi ok sincs rá, hogy minálunk erősebben, mint más államokban. Két esztendő alatt a kívánatosnál nagyobb alkalmunk volt megtanulni, hogy a háborúnak minden harezos egység keretében két frontja van. A külső front, a mely az ellenség vonalával párhuzamosan húzódik és belső front, a mely az ország teljesítő képességét tartja a rendkívüli viszonyok, rendkívüli földadataival párhuzamban. Semmi szüksége annak, hogy a két front működésének fontosságát egymással összemérjük, mert mind a kettőnek föltétlen szükségessége kétségtelen. Ellenségeink táborában volt egy hatalom, a mely közel két éven át teljesítő-képességének szinte csorbitatlan egészét a belső front szolgálatában fejtette ki, a nélkül, hogy fölösleget tudott volna produkálni. A mi szövetségünkben ilyen szerep egy államnak se jutott. Minékünk el kellett látnunk mind a két frontot és azt a vádat, hogy ez ellátásban a belső front javára mutatkozott volna valamelyes aránytalanság épen minálunk soha senki se emelhetette. A küzdő nemzetek részvételének mérete a háború véres munkájában, ma még mindenütt szigorúan őrzött titok. De hogy a magyarságnak a legkevesebb oka van tartani attól a pillanattól, mikor a titok födelét az idő fölemeli, az egészen bizonyos. A belső fronton tevékenykedő magyarok tömege és munkája nem a nyilvánosság. De erős és ragyogó napsütésben állanak a külső front magyarjai és a rengeteg, a mit az örök dicsőség számára produkálnak, bizonyítja, hogy sokaknak kell lenniük. Vonataink sok száz kilométerén mindenütt hangzik a magyar szó, nem lehet azt mondani, hogy — hátul kell keresni bennünket.

De természetesen itthon is vannak még magyarok és nem is csupa megrokkant, béna vagy hiá-

nyos fejlődésű. Azoknak a szemé, a kiké ezeken akadt meg, kezdetben súlyos látási csalódásba esett. Minden itthon hagyottat, vagy hazaosztottat bujkálóknak néztek és ez a hamis, sekélyes és tartalmatlan fölfogás a fórumon is szóhoz tudott jutni. De elvétett volta sokkal nyilvánvalóbb volt, sem hogy huzamosan tarthatta volna magát. Mikor a fölmentettek dolga most újból megbeszélésre kerül, a fölfogás, a mely vitába emeli, már komolyabb tartalomra hivatkozhatik. Bujkálást nem emleget, mert hiszen senkit se tartottak itthon ama kifejezett óhaja alapján, hogy ne vigyék a lövészarokba, a hol nem érzi jól magát. A sorozáson a hadkötésnek nem a lelki hajlandóságát vizsgálják, hanem a testi alkalmasságát. A hős lelkű sánta nem mehet a frontra, bármennyire is kívánkozik, az ép és erős legénynek el kell mennie, ha itthon kellemebben érezné is magát.

A fölmentettek megadóztatása nem jelenthet se váltást, se bírságot, se biztosítási illetéket. De nem is háborús novum. A katonai szolgálattól nem teljesítő polgár a békében is fizetett azért a kétes szerencsésért, hogy testileg nem kellően fejlett vagy éppen nyomorék. Ezt a fizetést hadmentességi díjnak hívták. Erkölese, értelme, jogossága nagyon megokolható. A katonáskodás, Isten jóvoltából évtizedek során nem jelentett aktuális és folyamatos életveszedelemet. De mindig jelentette a polgári foglalkozás huzamos megszakítását és az ezzel járó anyagi károsodást. Arányban ezzel a haamentességi adó mérete soha se állott. De viszont az aránytalanság kiegyenlítő ellenképe az az egyenlőtlenség, a melylyel az alkotó természet az egyik embert épnek és elég erősnek teremtette a fegyverbírársra, a másiknak az épségből fogyatékosat, az erőből keveset juttatott. A katonaság most veszedelmesebb mesterség, mint volt béke időben. Az a bizonyos téglá ugyan szabad mindnyájunk fejével akár sapka van rajta, akár cölinder: de a pesti utcáin mégis kevesebb

téglá hull a levegőből, mint golyó és shrapnell-szilánk a harcmezén. Egyáltalában nem méltánytalan tehát, hogy a lehetőségeknél ezt az igen jelentékeny különbséget azokkal szemben, a kik a hasznát élvezik a közösség számára hasznosítják.

De ez a distinkezió a legnagyobb óvatosságot követeli. Hiszen egysorsúságot a háború esélyeiben, szenvedéseiben és veszedelmeiben maga az uniformis, sőt a fegyver a vállon se jelent. Más a rajvonban álló, rohamozó katonára veszély-terhe és más azé a bajtársáé, a ki kilométerekkel mögötte teljesíti a maga szintén igen fontos és értékes hivatását. Hol kezdődik a front, a katonai háborús munkaterülete és hol ér véget: ez a kérdés bonyolultabb és többértékű, mint a milyennek az első pillanatban látszik. A külső front és a belső front kapcsolat-lánca nem szakad meg és a veszedelem-skálának annyi a lépcsőfoka, vagy kottája, a hány szemé ennek a láncnak van. A fölmentés egy hivatásos mérlegelés eredménye és maga ez a mérlegelés is kétségtelenül egy lánca-szem, a mely a fölmentett ember munkáját, mint a legnagyobb érdek szempontjából értékeset, a két-egy front közösségébe szervezi vagy bekapcsolja. Az állapota semmi esetre se minősíthető elvonatkozásnak a háború földadatainak teljesítéséből, se pedig egy, mondjuk fokozott egyéni óvatosság érvényesülésének, mert ez az állapot nem a maga egyéni elhatározásának eredménye. Semmit se tett — mint nem is tehetett — az ellen, hogy alkalmasnak találta és hogy az alkalmassága értékesebbnek ítélte a belső fronton, mint a külső front valamelyik vonalában, ez semmiféle dimenziót nem eredményezhet. Azoknak, a kik az első vonalban állanak, nincs szükségük homályos háttérre, hogy minden szem ragyogónak lássa őket most és örökké.

Szöllősi Zsigmond.

TEMETŐ A PLAVA TÖVÉBEN.

AZ OLASZ HARCTÉRRŐL. — Balogh Rudolf, a harcstérre kiküldött munkatársunk felvétele.

1. Kórház, melyet az olaszok összelöttek, bár vörös kereszttel volt jelölve. — 2. Oszelött ház. A város házainak nagy része ilyen állapotban van. — 3. A Piazzetta templom belseje az olasz bombázás eredményeivel. — 4. Gránátok nyomai a Castello falán. — 5. Egy kastély előcsarnoka a város mellett.

MILYEN ÁLLAPOTBAN KERÜLT GÖRZ AZ OLASZOK KEZÉRE. — Balogh Rudolf, a harcstérre kiküldött munkatársunk felvétele.

1. Egyre közelebb vagyunk már az ellenséghez és az első sorokhoz. Az út szélén régi harezok maradványaképe ez a francia mozsár áll. — 2. St.-Quentinből ismét kimentem a frontra. Egy táborhely mellett elhaladva ponyvából készített istállókat láttam, német huszárok éppen lovaikat jártatták. — 3. Contalmaison felől néhány francia foglyot kísérték a német katonák, előző este patrouille-járás volt, akkor kerültek német kezekbe a francziák. —

5. Ez itt a mametzi erdő! Így volt átalakítva erdővé, a mely azután ellenállt a szövetségeseknek. Középpütt láthatók a spanyol lovasok, a melyek az egyes fák közötti űrt eltorlaszolták. Itt állott velem Kurt von Pavel tábornok, a hadosztályparancsnok, 1915 július 22-én. — 4. A mametzi erdő táborhelyén ásványvizes palaczkok ilyen óriási tömege látható. Háttérben a konyha, a melyben a beteg katonák számára kórházi étrend szerint főztek.

AZ ELVESZTETT HAZA.

Regény. (Folytatás.)

Írta WALTER BLOEM.

Cécile, a ki apját mindig odaadó gondossággal szolgálta ki az ebédnél, új poharat töltött neki és ezt mondta.

— De a német hatóságoknak érdekükben fog állani, hogy legkiválóbb hivatalnokait küldjék hozzánk s akkor egyszerűen áthelyezik őket s nem sokat kérdezik, tetszik-e nekik vagy sem.

— Elméletben ez így van, Cécile — mondta a professzor, a ki ideges sietséggel evett és ivott. — A valóságban azonban úgy áll, hogy a hivatalfőnök, mikor a miniszteriumtól megbízást kap, hogy adjon át egy különösen jeles tisztviselőt a mi új közigazgatásunk számára, óvakodni fog épen azokat az embereket elküldeni, a kikkel épen különösen jól tud együtt dolgozni. Emberi dolog, hogy igyekeznek felhasználni az alkalmat arra, hogy egyik-másik hivatalnokát, a ki igen buzgó lehet, de a karaktere nem kifogástalan vagy az érintkezés vele kellemetlen, nagy dícsérettel eltávolítsa magától. A Metzbe vagy Strassburgba való áthelyezést ma Németországban talán kitüntetésnek, de minden bizonynyal nagy kellemetlenségnek és kényelmetlenségnek, sőt súlyos sorscsapásnak érzik. Ebben a hangulatban jön ide a hivatalnok, ezer nehézségbe ütközik már csak a nyelvi viszonyok miatt is, arra kötelezettnek érzi magát, hogy velünk szemben mint a győztes nemzet képviselője, az úr és a hódító lépjen fel, csoda-e hát, ha föllépése bántó és megbotránkoztató a mi honfitársainkra nézve, talán részéről való rosszindulat nélkül.

Az öreg Joséphine új táviratot hozott be. A professzor feltépte, azzal a remegő izgalommal, a mely ilyen időkben természetes reflexhatása minden távirat érkezésének. Ez a távirat is Fontaineből jött:

— Louis élete megmentve, egy évi fogság, visszatértek Mühlhausenbe, ott kell lennem.

— Visszatértek Mühlhausenbe ott kell lennem — vélekedett a professzor. — Ezt csak azzal tudom magyarázni, hogy Mühlhausenben

minden pillanatban számolnak Bourbaki bevonulásával...

— Bourbaki? — kérdezte Cécile a legnagyobb csodálkozással. Erre az apa elárulta bizalmasának az új reményesség titkát, a melyet a testvére tárt ki előtte.

— Oh istenem, papa... ha ez igaz volna... akkor szinte azt kell hinned, Adrien... Adriennek ott kell lenni annál a seregénél, a mely odalenn előnyöml.

— Ez bizony... a lehetőségek közé tartozik... tündött az apa. — Ha az ég mostanáig megtartotta a véglegnyedet, akkor el sem tudom gondolni, hogy másutt van, mint Bourbaki hadseregénél. A tábornok bizonyára maga köré gyűjtött minden haderőt, a mi december elején Orleans elste után délfelé szorítottatott vissza és elforgásolódott. Persze — az is lehet, hogy végig csinálta Chanzy tábornok borzalmas visszavonulását Vendômebe. A Loire-hadseregnek ez a része állítólag Le Mansnál gyülekezik, messze nyugatra Párisól. De természetesen nagyon lehetséges, hogy Adrien ebben a pillanatban a Doubs és Belfort között áll... és az én kis lányom ezzel a kellemes gondolatokkal segítheti magát keresztül a remény és félelem közötti várakozás nehéz napjain, a melyek előttünk, szegények előtt állanak.

S eljöttek, a várakozás napjai s hosszúak, keserűek, borzasztók voltak. A hőses, a mekkora már évek óta nem volt errefelé, elárastotta a várost térdig érő szilárd, csikorgó, keményszemű kristály-tömegekkel. A hőmérséklet alászállott tizenöt, majd húsz fokra. Sűrű köd szállongott az egész Rajna-síkság fölött. Baj... Baj...

Mühlhausenből részletes tudósítás jött a bácsitól. Leírta a szörkeos kinszenvedését, a melyen ő és leánya egy bavilliersi parasztkoreszmában keresztülmentek, mialatt a hadbírósg néhány házzal odább, a helyőrség parancsnokának szállásán tárgyalt. Végül megjött Eggermann hadnagy a megváltó hírről... Ő volt Louisnak a védője is a tárgyaláson... Sőt az ő befolyásának lehet köszönni, hogy Louis, a ki addig megátalkodott és magába zárkózott volt, a bíróság előtt sebesült társával együtt nagyon értelmesen viselte magát, nyiltan beismerte a

bűntettet, a melyben résztvett és megbánó, de azért bátor és derekas magaviseletet tanúsított. — Valamennyiünknek okunk van — mondotta elbeszélése végén — legmelegebb köszönetet mondani ennek a kitünő és jószívű embernek. A strassburgi főkörmányzósg beavatkozásán kívül Eggermann úrnak lehet köszönni, hogy Louis élete megmenekült. Kis Philoméne anyyira belebolondult a karesú szőke poroszba, hogy alaposan féltékeny lettem rá a fiadért. Az én jelenlétemben tett neki viharos szerelmi vallomást.

A levél végén azt írta Jean, hogy Louist és bajtársát legközelebb Németországba fogják szállítani, hogy valamelyik német fogházban üljék le büntetésüket. A tisztek azt tanácsolják az elítelt fiú apjának, hogy azonnal írjon kegyelmi kérvényt a porosz királyhoz és küldje el a belforti ostromló sereg parancsnokának, a mely 28-ika óta Bourcoheban tartózkodik. A hadbírósg bírói épügy, mint a parancsnok, Treskow altábornagy, annak a kitünő benyomásnak alapján, a melyet a két legény tett, késznek nyilatkoztak a kegyelmi kérvényt a királynál támogatni... Emile tehát lépjen érintkezésbe a fiatal Mathieu Hickel apjával is s irassa alá vele is a kegyelmi kérvényt.

— A mi a katonai ügyet illeti, a melyről szoltam neked, hát az volt a benyomásom, hogy a tiszteknek, a kikkel beszéltem, már sejtelmük volt róla. Mühlhausenben már mindenki tudja. Az izgalom és feszültség leírhatatlan. Csak attól félek, a tél, a mely hirtelen rettenetes szigorúsággal állott be, erősen befolyásolni fogja a kivitelét.

— Papa, el fogja küldeni azt a kegyelmi kérvényt, úgy-e? De hiszen ez magától értetődik. Azt csak úgy mondta... első mérgében a miatt a szemtelen fráter miatt... Úgy-e papa? Gondolja meg, egyetlen fiáról van szó!

Papának már a kezében volt a kilécs. — Azonnal, Cécile, azonnal... Jean azonnal készüljön el, szerezzen szánót és haladéktalanul menjen Obernaibe az öreg Hickelhez...

Cécile melyet lélekzett, mikor teljesítette apja parancsait. Aztán egyedül maradt és szegény, sokat szenvedett fiatal szíve ismét belevonszolódtott a bolond kavargásba. Úgy látszott, az

GRÁNÁT CSAP BE A FUTÓÁROKBA. — AZ OROSZ GŐZHENGER: FOGOLY OROSZOK UTAT HENGERELNEK BARAKTÁBORUKBAN.

Grusz Sándor féltetei.

Eggermann név — Hermann Eggermann újra meg újra benyomul lelke legmélyébe. Boszús irigység, melyet maga is mint gyermekeset nevetett ki, rágódott lelkén: újra meg újra el kellett olvasnia, a mit Jean bácsi a kis Philoméneről írt... Ez látta őt, együtt lehetett vele... és milyen neveléses... szerelmi vallomást tett neki... Aztán maga is megjött ezektől a heves érzésektől, melyeknek nem tudott nevet adni — mert féltékenységek mégse nevezhetné... ugyan, egy gyermekre, egy ilyen kis babára csak nem féltékeny az ember... és különben is... ehhez az kellett volna, hogy ezt a Hermann Eggermann, ezt a poroszt, ezt az ellenséget... Eh, bolondság!

S szíve zúrvavarában a fiatal leány ismét annak a férfinak a képéhez menekült, a kié volt... De hát szentséges Istenem — szabad lenni? Szabad két embernek, a kik egymással el vannak jegyezve, szabad oly sokáig, oly végtelenül messze elválni lenni? Szabad annyi borzalomnak és szenvedésnek közéjük áradni — hónapokon és újra hónapokon át?

Ha azonban igaz volna? Ha csakugyan azokban az istentől elhagyott pusztaságokon, Doubs és Dynon között, olyan vidékeken, a melyeknek ő eddig a nevet sem hallotta, ha ott kóborol ezrede élén?

És ha most beválik a kétségbeesett remény, a mely napról-napra világosabban fejtett ki a legközelebbi jövő ködborította képén, ez a remény, a mely hovatovább úrrá lett egész Strassburgon, a mely előbb féltékeny, aztán mind határozottabban benyomult minden beszédbe, minden gondolatba? A melyet az utcán lát az ember kiragogni az idevalók arezából, melynek ellenképe ott borong az elnyomók arezán, mint rettegő gond és feszült várakozás?

Ha beteljesednék és ő aztán egy napon itt állna menyasszonya előtt, mint győző, mint szabadító, mint hős...

Ah, hogy tudna elébe lépni, hogy tudna a szemébe nézni? A régi-e ő még, ugyanaz-e, a ki a versaillesi parkban volt, a ki ő itt, itt, ezekben a meghitt helyiségekben — ah, néhány perczig, a melyet ravaszul elesentek az örökös mamától — néhány nehezen visszafojtott, sejtelmesen, borzongatóan édes gyöngédséggel tele perczig a karjai között tartott, még a leány-szobácskájában is... A fiatal, hozzásimuló, boldog odaadásban elfolyó gyermeket...

Nem... ő már nem ugyanaz... Egészen mássá lett az élményektől terhes idő viharában és szörnyűségeiben, a melyet Adrien strassburgi látogatása óta átélt — nélküle, roppant messze tőle, hallatlan viszontagságok közt, akár csak ő... Nem ismerte meg többé önmagát, ha arra az életéről mit sem tudó, még föl nem ébredt kis teremtsére gondolt, a ki akkor ő volt...

És még kevésbé értette meg magamagát, a milyenné most lett... Ha a képen ránezett a római sisakos és lófarkas-forgóju férfi szabályos, szépségéről tudatos arezomásai, a kinek vértövezté válláról pompásan omlik le a fehér köpönyeg, akkor egész tisztán érezte, hogy még mindig átremeg rajta az odaadás és epedő gyöngédség régi borzongása, a mely akkor, mikor a

karjaiban tartotta, feloldotta egész lényét a teljes olvadásig...

És mégis: valami más is él most benne, valami új, a minek nem tudja a nevet, a mit titkon félt magamagának magyarázni... Egy érzés, a mely valami nemesebbnek, magasabbnak és becesebbnek tünt fel előtte ahhoz a csaknem teljesen fizikai, testi odaadáshoz a boldogság első mámorában... Az öntudatlan tisztelet, a melyet ama férfi első megpillantásakor érzett, a kibem most — a mellett a derék és kötelességtudó hivatalnok mellett, a kinek szolgálatkészségeért oly nagy hálával tartozik — öcsésének megmentőjét kell tisztelnie... Hiszen annyi sokat tett Louisért — igazán sok, nagyon sok kellett hogy legyen, Jean bácsi soraióiból, Philoméne szerelmi vallomásából ez elég világosan kitűnik — vajjon mindezt csupán általános emberszeretettől, egy fiatal, félrevezetett idegen fiú iránti részvétből tettem-e, avagy?... De hiszen együgyűség és hálátlanság ezt csak kérdezni is... Ő érteette, az ő kedvéért, mindig csak ő reá gondolva...

Hogy azon a kurta táviraton kívül semmit sem hallott magáról, mit jelent ez? Hiszen tudhatta, hogy ez elítelt s már meg is kegyelmezett fiú családja rokonai útján, a kik ott voltak a helyszínen, pontos tudósítást kap. És ez az úri tartózkodás annyira megfelelő lényének, mindannak, a mit Cécile az idegen emberben tisztelt...

És te — te magad, Cécile? Megtörtént a csodálatosan különös, a zavarba ejtő és elképesztő dolog: két férfi képet hordotta lelkében és nem tudta már, melyik neki a drágább...

Borzongató és mégis titokzatosan izgató erejű gondolat volt, hogy ez a két férfi a két átalakodottan egymás ellen viaskodó néphez tartozik... hogy most talán nem messze Strassburgtól szemben állnak egymással, a nélkül, hogy ismernék egymást, a nélkül, hogy tudnának egymásról...

Igen, Cécilének voltak pillanatai, a melyekben úgy érezte, látja kettejüket, a mint szembenállnak egymással személyes küzdelemben: ezrede élén lovagol az egyik, a francia, gyilkoló rohamra a német gyalogság vonala ellen, a mely a puskaaggyal aztán várja a rohamot... és közöttük áll, magában kiegyenesedve, egy karesú, szőke tiszt, az utolsó fölemeli kardját, ajkán felharsan az éles vezényszó: tűz! Fegyver-ropogás, mintha bédőlné az ég, mindent elborító füst — és semmi más...

Cécile összeborzadt erre a látomásra, a hogy a szarvas-téhen összeborzad, mikor az őszi erdőben két hímszarvas dühös harczi zajjal rond egymásnak földre szegett fejfel...

Aztán halk, keserű kacagással ragadta ki magát ezekből a fölhevült álmódosásokból... Ha sejtette volna ez az egyenes, egyszerű, pöz és frázis nélküli ember, hogy egy együgyű leány nem lát egyebet két nép kétségbeesett küzdelemben, mint két férfi szerelmi harcát az ő gyermekes személyéért...

Pfuj Cécile! Csakugyan szégyelte magát, mélyen és meg-

bánással telten — nem Adrien előtt, a ki ezeken a leányos fantáziákon valószínűleg tetszelegve mosolygott volna... hanem a másik, az ellenség előtt...

XVIII.

Strassburg reménykedett. És ha reménykedett, föl is szisszent.

Mint a levél en masse első napjaiban, megint csaknem elviselhetetlen lett a hangulat az idegen uralkodók és a benszülött kormányzóttak között. A legderekbakabb és leghiggadtabbak az idegenek közül csak a legnagyobb erőfeszítéssel tudták idegességüket annyira fékezni, hogy ne ragadtassák magukat durvaságra és gyűlölködő paczkására a polgárság alattomos és megátalkodott ellenzékével szemben. Az átlagemberek, a köznapiak már rég elvesztettek minden önuralmat és durva parancsszóval, brutális ökölökkel sújtották le és békózták meg a degyőzöttétek titkos ellenállását. Az elnyomottak gyűlölete óriási magasságra dagadt s alig múlt el éjjel, hogy a főkörmányzósgához ne érkeztek volna jelentések katonák és polgárok közötti összeütközésekről koreszmákban és tánchelyeken.

Mialatt a benszülöttek ily módon várták a vörös nadragosok megérkezését Strassburg kapui előtt, a német hatóságok fejénél bizonyos megnyugvás állott be. Ők, a kinek a legjobb információik voltak, tudták már, hogy Bourbaki vállalkozása alighanem rossz csillagzat alatt áll. Legalább is nem tudott előbbre jutni. Hiszen már karácsonykor vették első neszt vállalkozásának, már egy hét óta tudták, hogy Besançon körül koncentrációzás folyik — mivel lehet megmagyarázni, hogy még újkor sem volt hír hadseregének komolyabb összeütközéséről Werderrel vagy épen a belforti ostromló sereggel? Persze: csak ki kellett nézni az utcára, hogy megértse az ember. Ha a hó már itt, a meleg Rajna-síkságon, a város közepén is térdig érőn tornyosodik, milyen lehet az állapot a Vogézek lyukának két oldalán levő zord völgyekben, meg a Côte d'or uttalan hegyi fenekjain?

Aztán meg micsoda esapatái lehetnek Bourbakinak? Már Gambetta első felkelése bebizonyította, hogy a köztársaság seregei hiájával vannak a kiképzésnek, ütszöféggének és vezetésnek. És most, az utolsó tartalék! Mindez nagyon megnyugtató volt.

— Na — mondta Kageneck tábornok a törzstisztek asztalánál a «Fenyőtábor»-ban — most megint annyira-mennyire a helyzet magaslátán érzem magamat. Kezdetben a dolog nyavalyásan nézett ki, a Délnémetországba való betörés gondolata fényes volt — de nem tudják megcsinálni, nem tudják megcsinálni! Különben már rég a Rajnán túl kellene lenniök. És ha az ilyen óriási vállalat már komiszul kezdődik, milyen lesz a kivitele? Azt hiszem, a derék Werder meg fogja szerezni a második babékoszorút... Botrány, hogy az ember nem lehet magá is ott!

Dehát persze, ha az embernek ropog minden esontja a köszvénytől, akkor végre is örülnie kell, hogy a kancsó sőre mellett ülhet s nem kell

ŐRSZEM A LŐVÉSZÁROKBAN. ELŐL DRÓTSÖVÉNYEK ÉS SPANYOL LOVASOK. — Deutsch féltetei.

EGY JÓL KIÉPÍTETT ÁLLÁS RÉSZLETE. — Szántó főhadnagy felvétele.

húsz fok Celsius hidegben a havas hegységben Bourbakira várnia.

A Lehmann-házban pedig a nagymama és Helén tréfálkozás közepette csomagolták ki titokban a bőröndöket, melyeket szintén titokban keserves gondok között csomagoltak be... a franciák előnyomulásának tempóját tekintve még mindig bőven van idő, ha jön a hír, hogy Belfort ostroma meg van szüntetve.

E helyett a hivatalos lap január kilencedikének reggelén azt jelentette, hogy Belfort ostromlói nyolczadikán vakmerő csínyvel elfoglalták Danjoutin falut, a mely közvetlenül a hegyi vár ágyú alatt fekszik s ezzel az ostromlottaktól elvették előterük nagy részét. — Nomár — suttogták a polgárok egymás közt — azt meg kell adni, hogy ezek a svábok alaposan nekilátnak. Hallották, hogy jön Bourbaki, hát most hoppla, útnek még egy nagyot Belforton.

Aztán már tizedikén reggel megtudta a város lakossága, hogy az ostromlott vár környékén ágyúdörgést hallottak nyugat felől. Alig lehetett másképp, mint hogy Belfort néhány óra múlva fel lesz mentve, Bourbaki hadseregének óriási tömegei a Vogézek megnyílt lyukán át beözönlének a Rajna völgyébe.

A vágy lázában megborongva várta Elzász felszabadítót.

Sajátságos kettős életet éltek ezekben a napokban mindazok a polgárok, a kiknek az idegenek hatóságával hivatalból együtt kellett dolgozni. Az ellenséges pártok érintkezése külsőleg a legszertetreméltóbb és legkorrektebb formák közt folyt. Sőt épen a közeli fordulatra várva, olyan udvariasak voltak egymás iránt, a melybe az idegenek részéről becsendült a nehezen leküzdött idegesség, a benszülöttek részéről pedig az alattomos ironia. S mialatt megvitaták egymással a községi és közigazgatási élet napi kérdéseit, mindig egymás kifejezését lesték: aggódnak-e az idegenek? Talán ők pontosabban tudják, mint mi magunk, hogy áll a dolog a kritikus napokban? És a németek sem voltak soha biztosak, nincsenek-e az elzásziaknak titkos, jobb összeköttetései a fenyegető döntés színterével?

Senki sem szenvedett annyira az életnek a legvégső túlfeszítettségé miatt, mint Emile Küsz. Egyenes és őszinte természetének a türetlenység ellentmondott ez a bujdosó játék, ez a kölcsönös leskelődés és szaglászás, ezek az örökös kétértelműségek és alatomosságok. És gondolt újra meg újra mérlegelte a vizsgálódás gondolatát — és mégis mindig elutasította. Mert a nélkül, hogy túlbésülte volna önmagát, elmondhatta, hogy nincs senki a városban, a ki ezt a legveszedelmesebb és legfelelősségteljesebb állást csak megközelítőleg is úgy tudta volna betölteni, mint ő maga. Láttá, hogy összes kollégái a magisztrátusban a robbanásig el vannakelve szenvedélylyel, állandó surlódásban és vigasztalan személyi csivakodásokban élnek új uraikkal. S végre is ezt annyira meg

lehetett érteni — hiszen az ember tudta, mibe kerül az neki magának is a mélyen megrendült idegeken naponként és óránkint uralkodni, fékezni magát — s aztán megint nekifeszülni a szakadásig, ha a munka sürget.

(Folytatása következik.)

A HÁBORÚ NAPJAI

Augustus 10. Károly főherceg altábornagy hadseregvezetése: A Zabitól délre fekvő magaslatokon osztrák-magyar csapatok az oroszoknak támadását az ellenség súlyos veszteségei mellett verték vissza. Az ellenség tegnap csak Delatyn vidékén bocsátkozott éledebb harcba. Kövess vezéres hadseregével. Niznióvtól északra az oroszok újra hasztalanul támadtak. Mindenütt, több helyütt közelharcba visszaverték őket. Hindenburg tábornagy hadsereg-vezetése: Zaloszetól délre ma reggel új harcok fejlődtek ki. Lucktól nyugatra és északnyugatra az ellenség csendesebben viselkedett, ellenben a Samyól Kovelbe vezető vasutvonalától északra tömegeit újra éjjel és nappal szakadatlanul támadási hajszolatra a Stochodon át. Rohamoszlopai többnyire már akadályaink összeomlottak; az oroszok itt az egész vonalon súlyos veszteségeket szenvedtek. A nyugati harczterén az Ancre-patak és a Somme között a tüzérségi harc nagy erővel tovább folyik. Bazentin le Petitnél az angolok támadási szándékait a németek tüzelésükkel nem engedték érvényesülni. Az augusztus nyolczadika óta a németek kezére jutott sebesületlen angolok száma tizenhatszáz és ötszáz főnyi legénységre emelkedett. Maurepas és a Somme között este és az éj folyamán nyolcz heves francia támadás hiúsult meg. Az olasz harczterén a görzi hídfő feladása következtében beállt helyzetnek megfelelően csapataink kivonultak a városból és a Doberdo fensík ellen történt újabb olasz támadások visszaverése után hadállásaink szükséges kiigazítását az ellenség által meg nem zavarva hajtották végre. Ezen a területen csapataink a legutóbbi napokban 4100 olaszot fogtak el. Az ellenségnek a görzi hídfőbe való betörése alkalmával hat lövegünket már nem lehetett elszállítani. Az olaszok tegnap a legnagyobb erőfeszítéseket irányították a Plava-szakasz ellen. Tizenkét óráig tartó tüzérségi tömegtűz után az ellenség gyalogsága Zagorát négyezer támadta meg, a Plavától keletre fekvő magaslatokat pedig háromszor. Mindezek a rohamok meghíúsultak csapataink szilárd ellenállásán. Védecsapataink közt a 22. és 52. számú gyalogrezdek osztagai újra kitüntették magukat. A tiroli harczvonalon az ellenség több támadó kísérlete a Dolomitokban és három támadása a Pasubio területen fekvő állásainkál meghíúsult. Tengeri repülőrajaink, összesen 21 jármű a veneczei arzenál, a pályaudvart, katonai jelentőségű és gyári telepeket nagy sikerrel bombázták.

Augustus 11. Károly kir. herceg altábornagy hadseregvezetése: A Kárpátokban küzdő csapataink Zabitól délre újra erős orosz támadásokat vertek vissza. Stanislauból északra és Monaszterzykától délnyugatra az ellenség tulnyomó erővel támadott. Helyenként ugyan sikereket értek el, de végül kemény küzdelem után megállásra kényserítették. Az ezen a területen küzdő csapataink éppen most érik el azokat a terepszakaszokat, a

melyek tekintettel az ellenfél csapatelölására, számukra kijelöltettek. Az oroszok Delatynt és Tymienicát megszállták. Stanislauból is harc nélkül kivonultunk. Hindenburg vezérőrnagy hadsereg-vezetése: Zaloszetól délnyugatra orosz tömeg támadásokat ellentámadásokkal vertünk vissza. Ha sonlóképpen véresen visszavertük az ellenséget Trosejianiecnél. A kaszkvai Stochod-ívbén egy osztrák-magyar osztag az ellenség egy előretolt állását elfoglalta. Fath tábornok csapatainál tüzér segünk tüze meghíúsította az ellenség újabb át kelési kísérleteit. A nyugati harczterén a Sommetől északra a németek ismételt támadásokat utasi tottak vissza. Az olasz harczterén az olaszoknak a Plava-szakasz és a Görztől keletre levő új állásaink elleni támadásait visszavertük. Repülő-rajaink megismételték Venecze elleni támadásukat.

Augustus 12. Károly kir. herceg lovassági tábornok hadseregvezetése: A Kárpátokban küzdő rémet és osztrák-magyar csapatok támadása sikeresen halad előre. Tegnap 700 oroszot fogtak el és 3 gépjegyzert zsákmányoltak. A Vorochától dél-keletre megkísérelt orosz ellentámadásokat kivétel nélkül visszavertük. Egyébként a kir. herceg hadseregvezetése területén csak a Zlota-Lipa alsó folyásánál és Zaloszetól délre volt élénkebb harci tevékenység. Hindenburg vezérőrnagy hadseregvezetése: Bóhm-Ermolli vezéres hadserege Zaloszetól nyugatra több erős támadást visszavert. Kaszkvától nyugatra az ellenségnek egy előtűri állása ellen intézett meglepő támadásunk alkalmával 170 orosz elfogtunk és három gépjegyzert zsákmányoltunk. Stobichvától délre újra össze omlottak az oroszok átkelési kísérletei. A nyugati harczterén Thieppval és a Fouraux-erdő között, valamint Guillemontnál nagy angol erők támadtak. Ovilierstől északra és Pozieresnél közelharcbán és ellentámadásokkal visszaverték őket. Bazentin le Petitől északra és Guillemontnál a tüzérség, gyalogság és a gépjegyzert tüzeben a támadások meghíúsultak. Maurepas és a Somme között a franciák heves támadása összeomlott. Hemtől északra egy kis erőderészbe behatoltak. A Sommetől délre Barleuxnél meghíúsult egy részleges ellenséges előretörés. A Maas jobbpartján augusztus 11-ének éjjelén a Thiaumont-erődöt északnyugatra kézigránát-támadásokkal, tegnap este pedig az erdő ellen intézett erős támadásokat verték vissza a németek a franciák súlyos veszteségei mellett. Az olasz harczterén a tenger és a Vip-pach völgye közötti szakaszon az olaszoknak több arra irányuló kísérlete, hogy új állásainkat megközelítse, tüzünkben meghíúsult. A Görztől keletre fekvő magaslatokon csapataink újra visszaverték egy erős támadást és itt 10 olasz tisztest és 140 főnyi legénységet elfogtak. A Monte San Gabriele és a Monte Santo osztag tüzérség heves tüze alatt állt. Repülőnk sikerrel bombázták az Isonzó torkolatánál levő olasz útegeket, a gorgói repülőállomást s a Monfalconénál levő Adria-műveket.

Augustus 13. Károly kir. herceg lovassági tábornok hadseregvezetése: Vorochától délkeletre csapataink állásait újabb heves támadásokkal szemben megvédték. Az ellenség teljes balsikert szenvedett. Közvetlenül Stanislauból nyugatra két orosz hadosztályt elkeseredett, éjjel-nappal tartó harcokban visszavetettünk. A Dnyesztertől északra részünkről csak alárendeltébb erősségű csapatok állottak harczban. Hindenburg vezérőrnagy hadseregvezetése: Zaloszetól nyugatra és északnyugatra Bóhm-Ermolli vezéres hadserege újabb orosz támadásokat vert vissza. Brody vidékén egy harci repülőnk az ellenségnek egy Albatros-repülőgépet talált el és borította lángba. Volhyniában és a Stochod mentén a harc ellányhult. Hitelesen megállapították, hogy az ellenségek legutóbbi nagy, teljesen meghíúsult támadásaiban a Stochod-harczvonal ellen az orosz gárda összes osztagai beállították a harczvonalba és hogy ezek az alkalmával még sokkal súlyosabb veszteségeket szenvedtek, mint az ellenségnek egyéb hadseregtestei. A nyugati harczterén a Thieppval és a Somme között az angolok és franciák tegnap egész erejüket összeszedték egy egységes támadásra, a mely az ovillers-pozíeresi szakaszon délután vívott megelőző, vízgetélt harczvonalon, éjszaka az egész vonalon előretört Thieppval és Guillemont között az ellenséges roham a támadók leg súlyosabb veszteségei mellett összeomlott. Tovább délre a Sommeig az újra és újra előretört franciákkal heves közelharczokra került a sor, a melyek egész éjszaka tartottak és Maurepasnál és Hemtől keletre még folyamatban vannak. Közvetlenül a Sommetől délre egy Biaches ellen irányuló francia támadás már a németek tüzeben teljesen összeomlott. Az olasz harczterén az olaszok a tenger és a Monte San Gabriele között új harczvonalukat nagy had-erővel támadták. A Vallone-völgytől keletre fekvő szakaszon csapataink több támadást vertek vissza. Ujra igen heves harcok fejlődtek ki a Görztől keletre fekvő magaslatokon is, a hol az ellenségek hét igen heves rohamát vertük vissza az olaszok leg súlyosabb veszteségei mellett. Az olasz

támadás megkezdése óta 5000 főnyi legénységet, közte több mint 100 tisztest fogtunk el. Egyik tengeri repülőrajunk a 12-ről 13-ra virradó éjjel teljesen megsemmisítette a Venecze melletti Campalónál levő léghajó-csarnokot. Egy másik repülő-raj a gorgói repülőgépcsarnokot, a Grodo körüli telepet s az Isonzó torkolatánál levő útegeket támadta meg sikerrel.

Augustus 14. Károly kir. herceg lovassági tábornok hadseregvezetése: A Dnyesztertől délre nem volt lényeges esemény. A Mariampóltól északra emelkedő magaslatokon tegnap tüzünkkel szétugrasztottunk egy rohamozó orosz lovasdandárt. Ma a reggeli órákban az ellenség a Dnyeszter és a Zaloszetól délnyugatra levő vidék között egész arczvonalon ismét szorosabb harci érintkezésbe jutott a szövetségesek haderejével. Horozankától délre egy orosz előretörés meghíúsult. Kozovától nyugatra csapataink fosztogató orosz osztagokat elkergették. Angusztovkánál és Zborov területén zászlóaljaink számos orosz támadást elhárítottak. Háromszáz foglyot szállítottunk be. Hindenburg vezérőrnagy hadseregvezetése: Bóhm-Ermolli vezéres hadserege Podkamientől délnyugatra több óráig pergőtűzzel előkészített és gázbombák használatával támogatott tömegtámadást vert vissza. Az állásaink előtti tér halott és súlyosan sebesült oroszokkal van borítva. Uj harcok vannak folyamatban. Hulevicienél a Stochod mellett egy gyengébb orosz előtörés meghíúsult. Stobichvától délre elfogtunk egy az ellenség által megszállott homokdombot és a támaszpont megszállás őrségét elfogtuk. A nyugati harczterén a thieppval-pozíeresi oroszágtól délnyugatra az angoloknak tegnap reggel sikerült mintegy hatszáz méter szélességben legelőt levő árknakba behatolni. Ma éjjel ellentámadásukkal a németek ismét kivették. Guillemont és a délről csatlakozó vonal előtt az ellenség tömegtámadásait leg súlyosabb veszteségei mellett visszavertük. Epp így összeomlott a franciák két igen erős támadása a Maurepas és a Hemtől keletre fekvő vidék közti szakaszon. Az ellenség kézigránát-támadása Thiaumont erődöt északnyugatra tegnap meghíúsult. A La Bassée-csatornánál és atól délre élénkebb a harci tevékenység. Az ellenség járőrei több ízben nagyobb mozgékonyt mutattak. Különösen Reimstől északnyugatra nyomultak előre bőséges tüzérségi előkészítése után erősebb felértő osztagok. Az olasz harczterén jelentékeny ellenséges erők a Vallone-völgytől keletre levő állásainkál Lokviceza és a Wippach között hátszer támadták meg, csapataink azonban minden alkalommal teljesen visszaverték.

verték. A fehértemplomi 43. és a szegedi 46. gyalogrezd újból fényesen megállta helyét. A Görztől keletre emelkedő magaslat, a Monte San Gabriele és a Monte Santo heves ágyútüz alatt állottak. A Sugana-szakaszban az ellenségnek a Civaron ellen intézett két támadása tüzünkben összeomlott.

Augustus 15. Károly királyi herceg lovassági tábornok hadseregvezetése: Moldavától nyugatra Bukovinában és a Tomatik-hegy területén támadásaink tovább előrehaladtak. Az ellenség által szivósan védelmezett egyes állások elfoglalása alkalmával 600 oroszot fogtunk el és 5 gépjegyzert zsákmányoltunk. Tartaróvtól délre küzdő zászlóaljaink, melyeket Vorochtánál orosz túlerő támadott meg, újra a Tatárszoroson levő állásaikba vonultak. Stanislaunál és Jezuportól délre Kövess vezéres hadserege egyes előtöréseket visszavert. Horozankánál, Monaszterzykától nyugatra, az ellenség egész napon át támadta harczvonalunkat. Helyenként, hat, sőt több tömegtámadást intézett egymásután, de mindentit a leg súlyosabb veszteségei mellett visszavertük. Kozovától délnyugatra osztrák-magyar csapatok egy orosz előretörést ellentámadásukkal meghíúsítottak. Zborovnál is, valamint e várostól délre az ellenség legnagyobb áldozataival megfizetett összes erőfeszítések, melyekkel vonalunkba rést akart ütni, teljesen eredménytelenek maradtak. Hindenburg vezérőrnagy hadseregvezetése: Bóhm-Ermolli vezéres hadseregével az ellenség Podkamientől délnyugatra szenvedett rendkívül veszteségteljes veresége óta további támadást nem intézett. Volhyniában sincs nevezetes esemény. A nyugati harczterén az angolok tegnap déltől kezdve megújították támadásait az Oviliers—Bazentin le Petit-vonalból és azokat késő éjszaka a legnagyobb szivósággal folytatták. A thieppval-pozíeresi uton megvetették lábukat legelőt levő árknakban ugyanabban a részében, a honnan tegnap reggel is kivették őket. Egyébként rövid időközben egymásután következő számos roham állásaink előtt teljesen és igen véresen összeomlott. A franciák két ízben ismételték meg hiábavaló erőfeszítéseiket Maurepas és Hem között. Az Ancre-patak és a Somme között és ezen a szakaszon túl a tüzérségi harc még most sem neműlt el. Az olasz harczterén az olaszok támadásait úgy a salcano—mer-nai harczvonalból a Görztől keletre fekvő magaslatok ellen, mint a Wippachtól délre Lokvicezáig terjedő szakaszon is szakadatlanul nagy tömegekkel folytatták és ugyanakkor a szomszédos területeket erős tüzérségi tűz alatt tartották. Csapataink az összes rohamokat véresen visszaverték.

és — sok esetben elkeseredett-kézitása után — az egész harczvonalon megvédték hadállásainkat. Kiemelkedő része van a tegnapi nap sikerében a kelet-galiciozi és dalmát landwehr-gyalogságoknak, valamint a bevált 3. magyar királyi honvédegyalozrednek. Plavánál és Zagoránál is, valamint a Dolomit-harczvonalon a Croda del Anconán visszavertük az ellenség előtöréseit. Egy repülőgéprajunk sikerrel dobott bombákat egy az Isonzó torkolatánál levő olasz útegre, a rochetti, vermégianói és selzi katonai telepekre.

Augustus 16. Az orosz harczterén Károly királyi herceg lovassági tábornok hadseregvezetése: Capul vidékén a szövetséges csapatok sikerreiket a Stara-Vipezyna magaslat elfoglalásával fejlesztették tovább. Ezen a területen a harcok igen nagy elkeseredéssel folytak. Horozankánál, monaszterzykától nyugatra osztrák-magyar csapatok újra heves orosz támadásokat vertek vissza. Egy helyen, a hol az ellenség árkaikba behatolt, ellentámadással újra kiűzték onnan. Hindenburg vezérőrnagy hadseregvezetése: A lengyel légio osztagai a Stochod-melletti Hulevicienél délre eredményesen törtek elő. Egyébként nincs nevezetesebb esemény. A nyugati harczterén az Armentierestől délkeletre levő harczvonalon és Artoisban tegnap is élénk volt a harci tevékenység. Pozieres vidékén az angolok sikertelen támadásait tegnap reggel folytatták, a nap folyamán azonban gyalogságuk tetlen maradt. Egy éjjeli támadásuk Ovilierstől északra meghíúsult. Moulain sous Touvent mellett (Aisne-terület) egy eredménytelen gáztámadással kapcsolatban átmenetileg mindkét részről felújult a tüzelés. Reimstől keletre erősebb ellenséges felderítő osztagokat visszavertünk. Az olasz hadszínterén a görzi szakaszon az ellenség a Salcano—Vertoba vonaltól keletre és Oppachiasellánál levő magaslati állásaink ellen heves támadásait megismételte. Majdnem mindenütt már tüzelésünk meghíúsította a támadást, egyes helyeken azonban, a hol az olaszok legelső árkaikban megvetették lábukat, ellentámadásunk hamarosan újra kiverte őket. Így összes állásaink szilárdan csapataink birtokában maradtak. Az ellenség a leg súlyosabb veszteségeket szenvedte és itt 480 olaszot, köztük egy alezredest és hét más tisztest fogtunk el, valamint 6 géppuskát és két aknavetőt zsákmányoltunk. A 2. számú tábori vadász-zászlóalj, valamint a 24. és 48. gyalogrezd (Kulikanizsa) osztagai ezekben a harcokban különösen dicsejtendően érték ki. Zagoránál egyes századok előtörései hadállásunk akadályainál hiúsultak meg. A Dolomit-harczvonalon Ruffredo állásunk védő-

Női Felső Kereskedelmi Iskola
A Pozsonyi Kereskedelmi és Iparkamartól fentartott nyilvános, három évfolyamos POZSONYBAN.
Érettségi vizsgálat. Államok. Internátum. Érettségi kívánatra küld az igazgatólag.

ÚJ KÖNYV!
Magyar katonatisztek hőstetteit örökíti meg

A MI HŐSEINK

Tisztjeink hőstettei a világháborúban
WOINOVICH EMIL
Közreműködtek: REICH ÁRPAD, VELTSZ ALAJOS, BENEDEK ELEK, BENEDEK MARCELL
Képmellékletekkel
Ára kötve 6 korona
A Franklin-Társulat kiadása
Kapható minden könyvkereskedésben

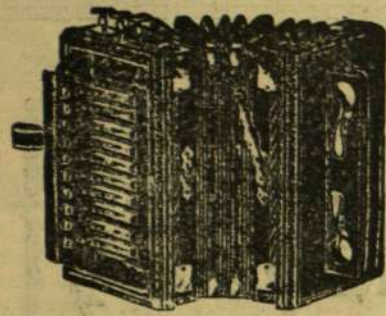
Darumadár ha elszállsz,
Mossa mentál nagyon mosso,
Ott a hol a Dnyeszter vize zug
hangemezekből állandóan ujtanságok
WÄGNER
Hangerő-Királyi-ud Budapest, József-rt. 15.
Beszélőgép 50 koronától 500 koronáig.
Arjévezék ingyen. — Előleg küldem...

LOHR MÁRIA
A főváros szíve (KRONFUSZ) Fiókok: II. Fő-
és legregyebb GYAR és FOUZLET: Kossuth-ut. 14.
csipkésítésk, V. Harmincz-ut. 4.
vezénylített, VIII. Baross-n. 85. VI. Tere-kereszt 39
kalmefestő Telefon: József 2-37. Andrássy-ut. 16.
gyári intézete. VIII. József-ker. 2.

Fontos amputáltak részére
Keleti műlába és műkezei, járó- és támpérek a legjobbak a világon!
Elegáns könnyű járás! Mérsékelt árak! Kifogástalan technikai kivétel!
Ezenkívül gyárt és raktáron tart: Cs. és kir. szabadalm. KELETI-féle
SÉRVKÖTŐKET
Hasított, gummi gőresz harisnyákat. Orthopéd műlábaikat ferde növények számára. Betegelő-kocsi és szék amputáltak és rokkantak részére. Betegpótlóhoz tartozó összes gummicikkeket, gyógyvillany készülékek rheuma, cziz és ischia ellen szállít
orvosi műszer- és testgyógyító gépek gyára
Keleti J. Budapest, IV., Koronahercz-utca 17. sz.
Legújabb képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

ÓRAK
kiváló pontossággal szabályozva 10 évi járásal mellett.
ÉKSZEREK
divatos és izlées kivitelben.
ÉVŐESZKÖZÖR
arany és alpaccaezüstből.
EZÜSTNEMŰER
és
DISZTÁRGYAK
szigorúan szabott jutányos árakon készpénz és előnyös részletfizetéssel fel-
tátelek mellett beszerezhetők.
BRAUSWETTER JÁNOS
CHRONOMETER és MŰORÁKNÁL
Alapítványos Széchenyi-ut. 18-19. sz. Szeged.
Több ezer élelmiszer levél. Legújabb díszes nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Gyermekeknek
legbiztosabb szer váltóláb, hidigelés és szemárbókogés ellen a magyar orvosok által 40 arannyal jutalmazott
Rozsnyay világhírű Chinin-czukorkája és Chinin-csokoládéja
Nem keserű és így gyermekek szívesen veszik. Millióföldi nagy éremmel kitüntetve és túrnyesen védve. A valódi készítmény csomagolópapírján Rozsnyay M. névalírása látható. 1 drb ára 12 fill. 25 drb egy dobozban 3 korona.
Kapható minden gyógyszerárban. — Készíti a feltaláló: **Rozsnyay Mátys gyógyszerész.** Aradon, Szabadság-tér 8. szám.

Csikós harmonika 3 váltós, aczélsarokvédőkkel — 20 kor.
 Csevédő harmonika 3 váltós, 3 sor hanggal — 20 "
 Cistaváros harmonika 3 váltós, tapautókkal — 25 "
 Csikós harmonika 4 basszussal, bécsi forma — 25 "
 Táncs harmonika 3 váltós, cs-dahanggal — 20 "
 Székelytárs huszárharmonika 3 váltós — 20 "
 Postás harmonika 3 váltós, erős kivitelben — 25 "
 Vadász harmonika 4 váltós, 4 sor hanggal — 25 "
 Két- és háromsoros harmonikák 40 kor.-tól 400 kor.-ig.

WÄGNER

„HANGSZERKIRÁLY”-nál

Budapest, VIII., József-körút 15.

Kérjen harmonika árj-gyűjéket. — Előleg küldendő.
 Ugyeljen a „Wagner” névre, mert könnyen tévedhet!

Magyar Könyvtár

Szerkeszti RADÓ ANTAL

Juliusi sorozat:

IBSEN:

ROSMERSHOLM.

Színmű 4 felvonásban. Fordította Ambrus Zoltán.

(820—822.) Ára 90 fillér.

RUDOLF HERZOG:

AZ ÓRIÁS.

Fordította Benedek Marcell.

(823.) Ára 30 fillér.

RIEDL FRIGYES:

Shakespeare és a magyar irodalom.

(824.) Ára 30 fillér.

Megrendelhetők:

Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) R.-T.
 Budapest, VI., Andrásy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

Most jelent meg
Kerpely Béla könyve:

„Nimródok a fronton“

Mulatságos vadászese-
 tek a nagy háborúból.

Vadász millióben tartott haditudósítások, melyek
 a vadászt és nem vadászt egyaránt érdeklik.

A díszes kiállítású kötet
 = ára 2 korona =
 (bérmentes küldéssel 2 K 40 f).

Megrendelhető: a „NIMRÓD“
 képes vadászújság kiadóhivata-
 lában, Bpest, IV., Egyetem-u. 4.
 (Franklin-Társulat) a pénz be-
 küldése vagy utánvét mellett.

Fronton levő hozzátartozójának nem
 küldhet ennél kedvesebb olvasmányt!

Most jelent meg!

KOLLÁNYI BOLDIZSÁR

VÉRFOJTOK

Énekszó a fürgetegben

1914—1916

Ára 4 korona

Megrendelhető:
 LAMPEL R. könyvkereskedése
 (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál
 Budapest, VI., Andrásy-út 21.
 és minden könyvárusnál

AZ AÉRO

A repüléssel és léghajózással foglalkozó egyedüli magyar hivatalos folyóirat.

Minden számában érdekes és Különösen figyelemre méltók
 eredeti fényképfelvételeket kö- a léghajózás és repülés hadi
 zöl. A léghajózás eseményeiről, alkalmazásáról írott közlemé-
 fejlődéséről és céljairól kitűnő nyel, valamint az ifjuság szá-
 és könnyen érthető népszerű mára külön fenntartott kisrepülő-
 cikkekkel tartalmaz. * gép (modell) rovata. *

Mutatványszámokat a kiadóhivatal szívesen küld
 Budapest, I. ker., Rerek-utca 46. sz.

RENDELÉSNEK SZÍVESKEDJÉK LAPUNKRA HIVATKOZNI

VASÁRNAPI UJSÁG

35. SZ. 1916. (63. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
 HOITSY PÁL.

BUDAPEST, AUGUSZTUS 27.

Szerkesztőségi iroda: IV. Vármegye-utca 11.
 Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
 ára 40 fillér.

Előfizetési
 feltételek:

Egészévre — 20 korona.
 Félévre — 10 korona.
 Negyedévre — 5 korona.

A „Világkrónika”-val
 negyedévenként 1 koronával
 több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
 határozott viteldíj is csatolandó.

FEDEZÉK-CSINÁLÓK FÜRÖGÉPPEL DOLGOZNAK A KARSZT SZIKLÁIN.

AZ OLASZ HARCZTERRŐL. — Balogh Rudolf, a harcstérre kiküldött munkatársunk felvétele.